

Emilio MARIN

KRONIKA

IZVJEŠĆE O RADU ARHEOLOŠKOG MUZEJA U SPLITU U 2000. GODINI

UDK: 069.02 : 902] (497.5 Split) "2000"
Stručni članak
Prilježeno: 23. 2. 2001.
Odobreno: 1. 3. 2001.

Emilio Marin
HR, 21000 SPLIT
Arheološki muzej
Zrinsko-Frankopanska 25

U 2000. godini Arheološki muzej u Splitu, odnosno njegovi djelatnici i odjeli bavili su se mnogim i raznolikim aktivnostima.

Najveći dio aktivnosti bio je tijekom ove godine usmjeren na obnovu Muzeja i novi stalni postav, koji je svečano otvoren 18. prosinca.

Prema rješenju ministra kulture od 27. ožujka 2000. članovi Upravnog vijeća su prof. dr. Nenad Cambi, prof. dr. Ivo Babić i dr. Radoslav Tomić, a Stručno vijeće AMS-a u Upravno je vijeće izabralo Snježanu Pavić i Maju Bonačić Mandinić. Upravno vijeće konstituiralo se izborom N. Cambija za predsjednika i S. Pavić za zamjenicu predsjednika.

Upravno vijeće donijelo je izmjene i dopune Statuta AMS-a, na koje je Ministarstvo kulture dalo prethodnu suglasnost 9. ožujka 2000.

Objavljen je javni natječaj za imenovanje ravnatelja Muzeja, te je upućen prijedlog ministru kulture dr. Antunu Vujiću za imenovanje Emilija Marina ravnateljem Muzeja. Rješenjem ministra kulture od 15. lipnja 2000. E. Marin ponovno je izabran za ravnatelja AMS-a u četvrtom mandatu.

Potpisan je protokol o suradnji Grada Komiže i AMS-a na postavu stalne izložbe "Palagruža - otok među zvijezdama".

Obnova zgrade i stalnog postava Arheološkog muzeja

Od niza neophodnih radova na preuređenju Muzeja, Ministarstvo kulture osiguralo je novčanu potporu koja nam je omogućila da nastavimo s obnovom

zgrade, pri čemu se osobito iskazala muzejska služba općih poslova. Obavljen je niz poslova na instalacijama Muzeja, a najznačajniji i najopsežniji sigurnosni posao bila je izgradnja prstena hidrantske mreže u muzejskom prostoru, tj. u istočnom i zapadnom vrtu (četiri protupožarna hidranta, šest vrtnih hidranata, nova cijev za potrošnju u zgradi), te je sve stavljeno u funkciju priključenjem na gradski vodovod, zahvaljujući potpori gradonačelnika Splita i djelatnosti gradske komunalne službe.

Na pročelju Muzeja postavljen je kameni natpis, te je u cijelosti dovršen stalni postav u prizemlju Muzeja, koji je otvoren svečanošću 18. prosinca u 18 sati uz nazočnost ministra kulture dr. Antuna Vujića, gradonačelnika Splita Ivana Škarića, nadbiskupa mons. dr. Marina Barišića i nadbiskupa u miru mons. Ante Jurića, zapovjednika HRM-a admirala Vida Stipetića, veleposlanice RH pri UNESCO-u dr. Vesne Girardi-Jurkić, mnogobrojnih uzvanika i građanstva, prema procjenama, oko pet stotina nazočnih. Ministar kulture i gradonačelnik prigodnim su se riječima, nakon odsvirane himne i pozdrava ravnatelja Muzeja, obratili nazočnima. Skup je uzveličao i zbor "Brodosplit".

Da bi se dovršila i predviđena, od 1993. godine započeta ograničena obnova Muzeja, bilo bi potrebno, kako procjenjujemo, još oko 1,5 milijuna kuna (lapidarij).

Inventiranje i otkup arheoloških predmeta

U antičkoj zbirci inventirano je 9 staklenih štapića, skedirano 16 štapića, jedan stakleni prsten, dva brončana, jedan alabasterni i jedan stakleni aribalos, jedan stakleni privjesak i jedna staklena perla. Katalogizirana su 44 staklena štapića, 4 staklena prstena i već spomenuti predmeti. Katalogizirano je i 49 kozmetičkih predmeta, 45 predmeta za tkanje i šivanje, 13 metalnih prstena. Inventirane su tri kamene skulpture, 8 jantarnih predmeta i 5 keramičkih predmeta. Skedirano je 20 komada naušnica za stalni postav. Inventirano je i 18 nakitnih predmeta s lokaliteta Sveta Marija u Velome Selu na Visu.

Kataloški je obrađeno 78 komada novca za monografiju *Salonae*, kao i bizantski novac iz zbirke Machiedo. Za stalni postav inventirano je 635 komada novca. Ukupno je inventirano 713 komada novca (do inventarnog broja 5747).

Otkupljena je jedna kamena sjekira iz neolitskog razdoblja nađena na području Splita.

Sredstvima Ministarstva kulture otkupljeni su: novac iz zbirke Alajbeg, zbirka Kljaković-Gašpić (antički novac i predmeti), novac iz zbirke Bučan. Djelomično je otkupljena zbirka Bakota (novac i predmeti iz raznih razdoblja).

Posjet Muzeju i arheološkim lokalitetima

Kao što je poznato, Muzej je zbog preuređenja izložbene dvorane do 18. prosinca bio otvoren tijekom ljeta s mogućnošću razgledanja muzejskog vrta i lapidarija (oko 600 posjetitelja). Od 18. prosinca do Božića novi stalni postav vidjelo je oko 800 ljudi.

Arheološki lokalitet Salona i Tusculum u 2000. je godini posjetilo oko 6000 posjetitelja. Kustosi lokaliteta J. Mardešić i E. Višić-Ljubić vodile su niz skupina posjetitelja, među kojima učenike osnovnih škola, posjetitelje iz gradova-prijatelja, s raznih fakulteta.

Arheološki lokalitet Narona posjetilo je oko 4000 posjetitelja, što smatramo odličnom posjećenošću, uključujući i zbirku; Muzej pritom nije naplaćivao ulaznice, već je to činilo Gradsko kulturno središte u Metkoviću, s kojim je Muzej sklopio i pisani sporazum.

Arheološku zbirku u Visu tijekom ljeta posjetilo je 810 posjetitelja, dok je novu stalnu izložbu *Palagruža* u Komiži posjetilo 2337 posjetitelja.

Skupina ljubitelja kulturne baštine iz Njemačke Tönisteiner Kreis, predvođena njemačkim veleposlanikom u Hrvatskoj gospodinom Haakom, posjetila je Muzej i Salonu 7. travnja, dok je veleposlanik Haak, u okviru svojega oproštajnog posjeta Splitu, zajedno s pratnjom posjetio Arheološki muzej 14. ožujka. Skupina francuskih eksperata za antičku arhitekturu iz CNRS-a i Provansalskog sveučilišta, predvođena profesorima Lafantom i Grosom, te arhitektom Pailletom, posjetila je Muzej 13. travnja, Salonu 12. travnja i Naronu 11. travnja. Vodič navedenim skupinama bio je ravnatelj Muzeja.

Naslovni nadbiskup Narone i apostolski nuncij u Albaniji Giovanni Bulaitis posjetio je, u pratnji ravnatelja Muzeja, arheološki lokalitet i zbirku Narone 20. veljače.

Gradonačelnik Splita Ivan Škarić obišao je radove u Muzeju 17. studenog.

Novi ministar kulture dr. Antun Vujić posjetio je Muzej 14. srpnja i zadržao se u razgovoru s ravnateljem i djelatnicima.

Knjižnica

Tekuća obrada novih knjiga i članaka za hemeroteku, te slanje knjiga u zamjenu. Pregledavanje i obrada Miscelane, popisivanje knjiga iz povijesti umjetnosti predanih u zamjenu Galeriji umjetnina u Splitu. Prepisivanje u kompjutorsku kartoteku starog kataloga zamjene publikacija. Obrada knjiga iz obitelji Martinis-Marchi.

Ne samo muzejski djelatnici nego i drugi stručnjaci koristili su se arhivskom građom (arhiv Muzeja, rukopisi A. Matijaševića Caramanea, J.

Buffalisa i M. Ruića, arhiv D. S. Karamana, dokumenti pisani bosančicom, arhiv F. Carrare i L. Jelića, "Libro rosso d'Almissa", Kronika Tome Arhidakona, pjesme M. Jurjetinovića Ivakića, beneventinski rukopisi).

Obrađeno je 1192 svezaka knjiga, čitača je bilo 385, a koristili su 1224 svezaka.

Izdavačka djelatnost

Postojeći niz *Salona*, u kojemu je prošle godine objavljena deveta knjiga, ove je godine upotpunjen, s malim zaostatkom, osmom knjigom, koja je u francusko-hrvatskom nizu *Salona III*, a posvećena je Manastirinama. Tri stotine primjeraka koji pripadaju Arheološkom muzeju stiglo je sponzorstvom Croatia Airlinesa iz Pariza 1. rujna. Kao deseta knjiga u muzejskom nizu *Salona*, u povodu obnove Muzeja, krajem godine objavljena je spomenica *Arheološki muzej - Split A D 2000*.

U 2000. godini objavljen je zaostali i redoviti svezak muzejskog *Vjesnika za arheologiju i historiju dalmatinsku* 90-91 i 92. Na taj način, objavom posljednjeg sveska upravo za prethodnu godinu, a u 2000., nastavljeno je redovito objavljivanje muzejskog časopisa. Te sveske *Vjesnika* prikazao je M. Ivanišević u *Obavijestima HAD-a*, XXXII/2000., 3, str. 137-140. Prethodne sveske 87-89 prikazao je također M. Ivanišević u *Obavijestima*, 2, str. 92-93.

Na završnoj večeri *Knjige Mediterana* u Splitu 30. rujna predstavljena su muzejska izdanja *Salona III - Manastirine* te VAHD 86-89, 90-91 i 92 (predstavljajući: Nenad Cambi, Tomislav Marasović, Franko Oreb i Jagoda Mardešić).

Svezak III *Radova XIII CIAC* prikazala je M. Jarak u *Obavijestima HAD-a*, XXXII/2000, 2, str. 86-92.

Odjel tehničkih poslova

Preparatorska radionica nastavila je raditi na konzervaciji i čišćenju spomenika, ponajprije za stalni postav, ukupno 2306 eksponata, od toga 2290 za stalni postav, te 9 za izložbu *Palagruža*. Konzervirana su tri kipa iz Narone, konzerviran mozaik iz Salone u atriju Muzeja, te izvršena neophodna konzervatorska zaštita lokaliteta u Naroni. Obavljena je montaža 5 kopija stela na lokalitetu Martvilo u Visu.

Za publiciranje je izrađeno 485 crteža, za stalni postav 25, za terensku dokumentaciju 5.

Obavljena su sva snimanja za potrebe Muzeja: protokolarna snimanja,

predmeti za stalni postav, proces konzervacije skulptura iz Narone itd.

Razvijeno je 32 dija-filmova i 94 kolor-filma (ukupno 3740 fotografija u boji). Izrađene su 1202 crno-bijele fotografije (Muzej 849, Salona 297, Narona 56). Razvijena su 32 filma crno-bijelih negativa. Upisano je 240 negativa i 240 pozitivna u fototeku.

Izložbena aktivnost

Mramorno poprsje Livije iz Narone, koje je izloženo u glavnoj izložbenoj dvorani Ashmolean muzeja u Oxfordu, ustupljeno je Arheološkome muzeju za godinu dana, te je prigodno izloženo u novoj maloj izložbenoj dvorani Muzeja, na dan ponovnog otvaranja stalnog postava 18. prosinca. Livijinu glavu donio je kustos Ashmolean muzeja dr. Michael Vickers 16. prosinca. Ovom povratu spomenika u Hrvatsku, 122 godine nakon njegova odlaska u Englesku, prethodilo je intenzivno dopisivanje i pregovaranje s upravom Ashmolean muzeja, koje je vodio ravnatelj muzeja E. Marin. Neposredni povod završnim aranžmanima na jesen 2000. bio je članak profesora Sveučilišta u Bostonu Normana Hammonda, dopisnika za arheologiju londonskog *Timesa* na dan 25. listopada "How a murderous matriarch lost her head", koji je pak bio neposredna posljedica predavanja ravnatelja Muzeja u Bostonu.

Stalna izložba u Komiži na otoku Visu o arheološkim nalazima na Palagruži, "Palagruža - otok među zvijezdama - Diomedov otok", nakon višemjesečnih priprema otvorena je, u nazočnosti gradonačelnika Komiže Vilka Mardešića i ravnatelja Muzeja, 16. srpnja u prostoru preuređene čitaonice na rivi, u središtu grada. Za tu izložbu posebno su naručene vitrine s rasvjetom te dvojezični panoji. U slobodnom prostoru napravljen je okvir u kojem su smještene dvije amfore i dva tarionika, otkriveni kod Galijule 1987. Priređen je i poster veličine 50 x 70 cm, letak na hrvatskom te na talijanskom i engleskom jeziku, kao i razglednice. Prigodom izložbe posjetiteljima je ponuđena i anketa pod naslovom "Što s Palagružom?". Za stanovnike Komiže ulaz je bio besplatan. U stalnom postavu sudjelovao je i Prirodoslovni muzej iz Zagreba s eksponatima u jednoj vitrini. Za stalni postav korišteni su i eksponati sa zaštitinih i sistematskih iskopavanja i terenskog pregleda, te iz registriranih privatnih zbirki Jadranka Oreba iz Vele Luke i Katice Borčić Bako iz Komiže. Autor izložbe je Branko Kirigin, muz. savj., dok je arhitektonske radove obavio studio A&U iz Komiže.

Dana 7. srpnja ponovno je za javnost otvorena uređena Arheološka zbirka Isse i otoka Visa u Visu, uz nazočnost viškoga gradonačelnika Ante Acalinovića, rektora Sveučilišta u Splitu Ive Babića i ravnatelja Muzeja.

Muzeju je vraćen materijal s izložbe *Trasparenze Imperiali*, koja je u

organizaciji Arheološkog muzeja u Zadru gostovala u Rimu, Lisabonu, Veneciji i Anconi. S izložbe u Haus der Kunst u Münchenu vraćena je glava Polifema.

Grada iz knjižnice bila je na izložbama *Historicizam u Hrvatskoj* u Zagrebu i *Nadbiskupsko sjemenište i Nadbiskupijska klasična gimnazija "Don Frane Bulić" u Splitu 1700. - 2000.* u Splitu.

SOLIN - SALONA

Povjerenstvo za usklađivanje poslova zaštite arheološke zone i nalazišta Salone u Solinu održalo je, u novom sazivu, prvu sjednicu u splitskom Konzervatorskom odjelu 29. lipnja 2000., te je potvrdilo zaključke prethodne sjednice.

Tijekom protekle godine posebna pozornost posvećena je održavanju i prezentaciji lokaliteta. Od početka godine redovito se čiste i održavaju Manastirine, Episkopalni centar, Kapljuč, Marusinac i amfiteatar. Izvršeni su i neophodni konzervatorski radovi i popravci putova kroz Salonu. Izvršena su arheološka istraživanja na Marusincu i u Episkopalnom centru.

Za potrebe navedenih radova angažirani su, osim djelatnika Muzeja, i fizički radnici te zidar (na ugovor o djelu), organiziran je odvoz zemlje i nabavljen neophodan potrošni materijal (alat, cement, vapno).

U vrtu Tusculuma 3. svibnja je održana redovita sjednica Skupštine turističkih zajednica županije splitsko-dalmatinske. Tom su prigodom sudionici sjednice upoznati s mogućnostima turističke ponude Salone.

U sklopu priprema za turističku sezonu Muzej je preuzeo prodaju suvenira koje izrađuje radionica Doma kulture *Zvonimir* u Solinu.

Tijekom godine upućeno je više prijava o bespravnoj gradnji u zaštićenoj zoni.

Manastirine

Lokalitet se redovito održava (sezonsko košenje trave, odvoz trave, čišćenje smeća). Nabavljena su i postavljena nova željezna vrata na zapadnom ulazu u lokalitet, a istodobno je proširena ulazna rampa tako da i posjetitelji u invalidskim kolicima mogu ući kroz ulaz za pješake. Na dnu parkirališta na Manastirinama, kod ploče s planom lokaliteta, ograđena je površina veličine 5 x 20 m. Sazidan je kameni ogradni zid, unutar kojega je nasuta zemlja. Unutar tog ograđenog prostora postavljena su tri antička stupa, dvije baze te ulomci arhitektonske skulpture. Na taj je način onemogućeno da se kamioni parkiraju ispred ploče, i još više se naglašava ulaz u lokalitet koji se nalazi na dnu parkirališta. U dogovoru s komunalnom službom grada Solina dodatno je uređen parkirališni prostor (asfaltirani su oštećeni dijelovi parkirališta, označena parkirališna mjesta za osobne automobile i autobuse, nasut je makadamski put od parkirališta do Manastirina). U dogovoru s policijskom

postajom u Solinu postavljeni su prometni znakovi zabrane parkiranja za kamione. Uoči turističke sezone ploča s planom Salone u potpunosti je obnovljena, izrađen je novi plan s legendama. Poduzeće *Jaman-Mer* iz Solina izradilo je gratis kompjutorsku obradu teksta za legende. Posadene su nove sadnice česmne na prilaznom putu lokalitetu, te na šetnici prema Episkopalnom centru.

Tusculum

U noći 27./28. siječnja počinjena je provala u Tusculum. Tom su prigodom nepoznati počinitelji odnijeli neke predmete koji su bili izloženi u Spomen-sobi don Frane Bulića (amforu, mramorni jelovnik pisan na latinskome), zatim 20 knjiga muzejske periodike, telefon-faks, fotoaparatus. Provala je prijavljena nadležnima u policijskoj postaji Solin, koji su isti dan obavili uviđaj. Provedena je policijska istraga tijekom koje su pronađeni neki ukradeni predmeti (knjige, amfora i telefon-faks), ali počinitelji nisu otkriveni.

U prosincu je započela sanacija i preuređenje istočnog dijela zgrade Tusculuma prema projektu muzejskog arhitekta M. Čorića. U tom dijelu zgrade Tusculuma do 1996. godine stanovao je umirovljeni čuvar Arheološkog muzeja i do preuređenja prostor se koristi kao skladišni prostor. Prema projektu, prostor će postati integralni dio postojeće zgrade. Porušeni su svi pregradni zidovi i sagrađeni novi. S nosivih zidova skinuta je stara žbuka te su nanovo ožbukani. Postavljena je nova vodovodna i električna instalacija. Postojeća drvena konstrukcija krovništva i podova je sanirana. Postavljeno je novo drveno stubište koje vodi na kat. Dimnjaci, koji dugo nisu bili u funkciji provjereni su i osposobljeni. Krovništvo zgrade je u potpunosti izmijenjeno te je postavljena nova toplinska i hidroizolacija.

Episkopalni centar, oratorij, terme, Pet mostova, Porta Caesarea

Lokalitet se redovito održava. Od 2. do 17. svibnja trajala su istraživanja u prostoriji sjeverno od Oratorija A (voditelj Jagoda Mardešić). Istraživan je istočni dio prostorije, i to u dvije razine: krajnja istočna, koja je već bila istraživana, ali je naknadno zatrpana, te dio koji je bio ispod betonske ploče. Na ranije istraženom dijelu prostorije došlo se do neistraženog sloja, snimljen je podzid od sedre, koji je bio podignut ukoso preko prostorije. Dio ispod betonske ploče također je pokazao ispremiješane slojeve nastale zbog ukopavanja zaklona za mitraljez tijekom Drugoga svjetskog rata. Cijela situacija je snimljena.

Iskopanom zemljom nasuta su i izravnana udubljenja na prostoru sjeverno od termi.

Konzervatorski zahvati provedeni su na dvije lokacije: u termama gdje su konzervirani ostaci fresaka te u tzv. "malim termama" na zapadnom dijelu lokaliteta, gdje su konzervirani ostaci hipokausta.

Popravljen je podzid puta koji ide po bedemima u dužini od oko 7 metara, a bio se odronio prilikom pljuska. Tada je konzerviran i dio bedema ispod puta. Svi su zahvati dokumentirani.

Izrađena je geodetska karta Episkopalnog centra s koordinatnim točkama.

"16 sarkofaga"

Lokalitet je očišćen u dva navrata i ponovno je sazidan dio ogradnog suhozida koji je bio pao nakon nevremena.

Kapljuč

Lokalitet je čišćen u tri navrata.

Amfiteatar

Lokalitet je čišćen u tri navrata. Sakupljen je i odvezen krupni otpad.

Teatar

Nakon dužeg niza godina lokalitet je u znatnom dijelu očišćen. Muzejskim radnicima u čišćenju je pomogao Gradski odbor HDZ-a Solina.

Marusinac

Lokalitet se tijekom cijele godine redovito čisti i održava. U dva navrata izvršena su arheološka istraživanja na nedavno otkupljenoj parceli koja se nalazila na prostoru sjeveroistočno od tzv. basilicae discopertae. Namjera arheoloških radova bila je da se istraži još do sada neistraženi dio terena, čime bi se definirali vanjski zidovi bazilike te eventualno postojanje kakve dogradnje.

Prva istraživačka kampanja odvijala se u proljeće i trajala je od 18. travnja do 2. svibnja. Tijekom radova otkopan je sloj zemlje dubok 1,60 m. Otkrivena su dva groba pod tegulama položena u pravcu istok-zapad. U grobovima nisu pronađeni prilozi. Uz vanjski sjeverni zid Rauma II otkriven je poklopac sarkofaga (103 x 44 cm), koji zbog prestanka radova nije otkopan. Otkriven je dio zida koji se nastavlja na sjeverni zid Rauma II i pruža se u pravcu istoka. Zid je zidan od kamena povezanog žbukom i sačuvan je u dužini od 1,5 m. Debljina sačuvanog zida je 0,50 m. Cijela je situacija snimljena i dokumentirana.

Druga istraživačka kampanja trajala je od 29. studenoga do 21. prosinca. Zavisno od potrebe radova tijekom istraživanja bilo je angažirano od 6 do 10 radnika. Stručna ekipa sastavljena je od djelatnika Arheološkog muzeja (E. Marin - voditelj, E. Višić-Ljubić, M. Topić, J. Mardešić, M. Čorić, J. Šakić) i vanjskih suradnika (T. Dabac, T. Leleković).

U sjevernom dijelu terena otkopan je sloj oko 60 cm i došlo se do zdravice. U potpunosti je otkriven zid u produžetku sjevernog zida Rauma II, koji se proteže prema istoku u dužini od 2,00 m, i zatim se pod kutom od oko 30° koso nastavlja prema istočnom zidu Rauma II u dužini od 3,60 m. Ovi zidovi su pripadali vjerojatno jednoj ranijoj četvrtastoj građevini koja je postojala prije izgradnje Rauma II. U vrijeme gradnje Rauma II ova građevina više nije bila u funkciji. Naime, sjeverni zid ranije građevine većim dijelom je iskorišten kao sjeverni zid Rauma II.

U istočnom dijelu terena otkrivena je temeljna stopa apside koja je sagrađena na grebenu tupine. Sačuvana visina temeljne stope apside je 1,20 cm. U potpunosti je otkriveno vanjsko lice istočnog zida bazilike, koji je jednim svojim dijelom podignut nad temeljnom stopom apside. Prigodom gradnje istočnog zida odsječeno je vanjsko tjeme apside, što ukazuje da istočni zid pripada kasnijoj građevinskoj fazi u odnosu na gradnju gradnje same apside bazilike. Na ostalom dijelu istraženog prostora osim brojnog pokretnog materijala (pilastar s motivom križa u plitkom reljefu, ulomci sarkofaga, keramika, staklo, nešto metalnih predmeta i brojni nalazi brončanog novca), pronađen je veći broj grobova (34) s uobičajenom grobnom konstrukcijom (u amfori ili pod tegulama). Uz sjeverni zid Rauma II otkriven je sarkofag (103 x 44 cm, vis. 46 cm), u kojemu se nalazio jedan pokojnik. Na sanduku sarkofaga je tabula ansata bez natpisa, a u ansama su u plitkom reljefu uklesani biljni motivi. U sjeveroistočnom dijelu terena, istočno od istočnog zida Rauma II, otkrivena je zidana grobnica tipa "a pozzetto", položena u smjeru istok-zapad (vrata se nalaze na istoku). U grobnici su bila pokopana tri pokojnika. Dva starija kostura bila su položena na zemlju, dok je treći, najmlađi, imao dodatnu grobnu konstrukciju napravljenu od tegula u obliku krova na dvije vode. U jugoistočnom dijelu terena otkrivene su još dvije zidane grobnice istoga tipa, koje imaju zajednički središnji zid. Položene su u smjeru sjeveroistok - jugozapad. Istraživanje na ovom dijelu još nije završeno, ali se primjećuje da se zapadni zid zapadne grobnice proteže ispod istočnog zida "basilicae discopertae", što ukazuje na raniju fazu. Zemlja iskopana tijekom istraživanja korištena je za nasipavanje i izravnavanje pojedinih područja na samom lokalitetu (plato južno od Anastazijeva mauzoleja, unutrašnjost Anastazijeve bazilike).

Prevezen je stup i poklopac sarkofaga koji se nalazio u središtu Milišića, naselja pokraj Marusinca na Manastirinama.

Na dan mučeništva sv. Anastazija, 26. kolovoza, održana je prvi put (kao što je to niz godina na Manastirinama za blagdan sv. Dujma) misa u Anastazijevoj bazilici na Marusincu. Misno slavlje predvodio je don Slavko Kovačić uz mjesnog župnika don Pavu Piplicu. Nazočnima se prigodnom riječju nakon vjerskog obreda obratio ravnatelj Muzeja.

Ostali radovi u Solinu

Zaštitni arheološki radovi na lokaciji Doma časnih sestara u Solinu trajali su od 1. listopada do 3. studenoga. Stručna ekipa sastavljena je od djelatnika Arheološkog muzeja (J. Mardešić - voditelj, E. Višić-Ljubić, S. Ivčević, A. Piteša, M. Topić, B. Čargo, M. Čorić). Tijekom radova otkriveni su ostaci dvaju hortusa, odnosno dviju grobnih parcela koje su pripadale jugoistočnoj nekropoli. Južni hortus u potpunosti je istražen dok je od sjevernog otkriven tek južni zid i dio istočnog ogradnog zida. U oba hortusa otkriveno je 38 grobova u urnama (kamenim i keramičkim).

Vranjic

Na lokalitetu Dušicama u neposrednoj blizini antičke nekropole Crkvine kustos Damir Kliškić vodio je zaštitna arheološka istraživanja. Najvjerojatnije se radi o ostacima vile rustike.

VID KOD METKOVIĆA - NARONA

U redovitom natječajnom roku za prijavu programa Ministarstvu kulture za 2000. godinu, prijavili smo potrebu za 400.000 kuna za arheološko-konzervatorske radove u Naroni, no nismo dobili nikakvo očitovanje Ministarstva kulture s tim u svezi. Tako je lokalitet Naroni ostao bez ugovorenih financijskih sredstava. Unatoč tome, zbog nužnosti određenih poslova (završetak demontaže kuće Plećaš), izvršili smo radove, o kojima smo 20. travnja izvijestili Ministarstvo kulture, odnosno gospođu pomoćnicu ministra mr. Branku Šulc. Nakon toga nastavili smo s redovitim čišćenjem i održavanjem svih lokaliteta u Naroni za turističku sezonu.

Bila bi potrebna znatno veća sredstva, kako smo i predložili za konzervatorsko-arheološke radove na otkrivenim spomenicima u Naroni, koji su komplementarni eventualnoj gradnji budućeg muzejskog zdanja na navedenoj lokaciji, kao i za dovršenje uređenja i prezentacije gradskih bedema u Donjem gradu (tzv. Popove bare, poglavito dijela jedine dosad poznate kule u tom dijelu grada; ove smo godine u nekoliko dana dovršili

ranije započeto istraživanje dijela kule koji izlazi iz linije bedema prema zapadu, tj. u tzv. Popove bare), budući da su radovi na bedemima u Gornjem gradu dovršeni. No, mi smo se, budući da nismo imali ugovor s Ministarstvom, opredijelili doista za najnužnije poslove. To je rezultiralo činjenicom da su glavni lokalitet, predviđen za budući Muzej Narone, kao i ostali lokaliteti - primjerice, gradski bedemi, bazilika u Erešovim barama, Sv. Vid - u primjerenoj prezentaciji. Poslove je izvela nekolicina stručnjaka Arheološkog muzeja u Splitu i fizički radnici iz Vida.

Imajući u vidu značenje lokaliteta Narona, s iznenađenjem konstatiramo da Ministarstvo nije sklopilo ugovor s Arheološkim muzejom u Splitu za tekuću godinu, te da nisu bila pokrivena ni financijska sredstva koja smo utrošili, što je prvi slučaj u proteklih dvanaest godina kontinuiranog rada u Naroni.

Rad na obradi spomenika iz Narone nastavljen je u Arheološkom muzeju po predviđenom programu (skulpture, keramika, natpisi).

Uzeti su novi mramorni uzorci skulptura iz Augusteuma, te predani na analizu u Barcelonu u studenome 2000. Suradnice na projektu skulptura Amanda Claridge i Marija Kolega sudjelovale su u proučavanju mogućnosti povezivanja Livijinog poprsja iz Oxforda s nekim od pronađenih torza u Augusteumu, u splitskom Muzeju, krajem studenoga.

U domu gospođe Nede Prpić u Zagrebu održana je promotivna večer za Naronu, i poglavito Erešovu kulu, uz nazočnost ravnatelja, muzejskih djelatnika Branka Pendera i Ive Donellija, te Branka Borasa Kuse iz Vida, a na poticaj apsolventice arheologije Tihane Dominiković, 22. listopada.

U Društvu hrvatskih književnika u Zagrebu 21. studenoga održana je prezentacija knjiga o Naroni, *Narona, Sveti Vid, Razgovori* (predstavljajući: Marin Zaninović, Branka Migotti, Stjepan Šešelj i ravnatelj Muzeja). Istoga dana zagrebački *Vjesnik* i splitska *Slobodna Dalmacija* izvješćuju o dan prije održanoj sjednici Hrvatskoga muzejskog vijeća i o ispravljenom zaključku o obvezi Arheološkoga muzeja prema Gradu Metkoviću; utvrđeno je naime da takve obveze nema, nego se kao i dosad preporučuje dobra suradnja.

U Vidu je 17. prosinca održana prezentacija knjiga o Naroni uz sudjelovanje Stjepana Šešelja, Gianfranca Pacija, Jean Pierra Cailleta i Michaela Vickersa, kao i ravnateljice Muzeja. O tome su izvijestili *HTV*, *Radio Mostar* i *Vjesnik*.

U *Obavijestima HAD-a 1/XXXII/20*, Zagreb, 2000, str. 138-141, prenesen je članak Vesne Kusin iz *Vjesnika* "Prvi muzej na arheološkom lokalitetu" s fotografijom cjelovitog Vespazijanovog kipa (torzo i glava).

Marina Prusac je u časopisu studenata Sveučilišta u Oslu *Nicolay*, br. 79, 1999., str. 42-47. objavila članak o Naroni.

VIS - ISSA

1. Radovi na Martvilu

Na Martvilu se prvotno pristupilo čišćenju lokaliteta, nakon čega se započelo s izradom betonskih temeljnih stopa u koje su postavljene kopije pet helenističkih stela.

Sve stele su zatim i “kozmetički” obrađene kako bi se što vjernije uklopile u okoliš. Po završetku tih radova pristupilo se pripremanju terena za popločavanje kamenom koji je za tu svrhu kupljen na Braču. U tom smislu izvršena su manja iskapanja recentog sloja zemlje nabačene na pristupni put k Martvilu, prigodom gradnje Sportskog centra hotela *Issa*. Pronađen je uglavnom keramički materijal, potpuno fragmentiran, te jedan ulomak stele, i to njezin lijevi akroterij. Na samome lokalitetu postavljene su i klupe za odmor i koš za otpatke. Ovi radovi nisu dovedeni do kraja zbog protivljenja vlasnice zemljišta gdje Jerin iz Pule, no ako gospođa prihvati ponuđeni prijedlog za zamjenu zemljišta, onda bi se kompletno uređenje lokaliteta završilo nakon pristizanja novih sredstava. Info-panoi i putokazi za lokalitet bit će postavljeni prije početka sljedeće turističke sezone.

2. Radovi na termalnom kompleksu

Lokalitet je potpuno očišćen od raslinja, s njega su podignute veće količine zemlje i građevnog otpada koji se ovdje deponirao više godina, zaštitna ograda koja osigurava podzemne prostorije (ostatke prvotnih isejskih termi), antičkih termi popravljena je i obojena, postavljen je koš za otpatke.

U suradnji s Restauratorskim zavodom Hrvatske - Odjelom u Splitu, započet je veliki posao na konzervaciji i djelomičnoj rekonstrukciji mozaika na termalnom kompleksu. Mozaici su nakon temeljite dokumentacije podignuti sa svojega mjesta i prebačeni u Arheološku zbirku Issa, gdje je provedeno potpuno čišćenje mozaika i započet proces konzervacije. U okviru ovih radova započelo se s djelomičnom konzervacijom zidova prostorije u kojoj se mozaik nalazi, te sondiranje prostorije, koje je u tijeku.

Branko Matulić i Tonči Borovac su voditelji poslova od strane HRZ-a.

U tijeku je i sondiranje tzv. prostorije “E” u kojoj se nalazi mozaik. Sonda je veličine 5 x 1 m. U sjeveroistočnom dijelu sonde na dubini od 0,6 m nalaze se ostaci prijašnje podnice, koja je dosta oštećena vatrom, a nalazi se točno nad živcem. U jugoistočnom dijelu sonde situacija je drukčija, živca nema, podnica nije sačuvana premda se na nekim mjestima vidi u profilu. Dubina do koje se došlo iznosi 1,45 m, a očekuje se da kulturnog sloja ima još oko 30-40 cm. Od materijala prevladavaju keramički ostaci (ranorimske i helenističke

keramike), te posve sporadično nešto malo stakla (nekoliko ulomaka trbuha i oboda bočice) i bronce (čavli).

Putokazi i info-pano bit će postavljeni prije početka sljedeće turističke sezone.

3. Uređenje Arheološke zbirke Issa i radnog kabineta kustosa zbirke

Sva velika oštećenja koja su nastala u zbirci otklonjena su još prošle godine, dok su ovogodišnjim radovima popravljeni kvarovi na elektroinstalacijama i alarmnom sustavu, promijenjena razbijena stakla i na sve prozore postavljene zaštitne rešetke kako bi se zbirka dodatno zaštitila. Ovim radovima stekli su se minimalni sigurnosni uvjeti da se Zbirka otvori za javnost.

Započelo se s uređenjem prostora za kustosa Zbirke, koji je do sada bio potpuno neprimjeren. Uređen je sanitarni čvor, popravljeni su kvarovi na električnim instalacijama, prostor je opremljen radnim stolom, te metalnim policama za arheološke materijale. Kabinet se kontinuirano oprema knjigama, i to duplikatima iz AMS-a i fotokopiranjem važnijih naslova stručne literature.

Započet je rad na objedinjavanju dokumentacije s arheoloških istraživanja koja se na ovim prostorima odvijaju još od davne 1955., a kojih su materijali dijelom bili pohranjeni unutar prostora kabineta. Ove godine presložen je arheološki materijal s istraživanja termi 1980. i 1985. u nove kutije. Radi se o više od desetak tisuća ulomaka od keramike, kamena, kosti, stakla, metala i fragmenata od žbuke.

Sada može nesmetano započeti znanstveno obrađivanje sveg arheološkog materijala. Ovim poslom obrađena je tek 1/4 ukupnog materijala.

U suradnji s Turističkom zajednicom Grada Visa tiskane su razglednice s osam različitih motiva.

MEĐUNARODNA SURADNJA

Muzej je nastavio međunarodnu suradnju na temelju projekata koji su ugovoreni s Francuskom, Španjolskom i Italijom. Potpisan je protokol između Hrvatske i Španjolske o suradnji u oblasti kulture i obrazovanja, u okviru kojega je i projekt Arheološkog muzeja Split "Latinski natpisi Salone i Narone I-III st." 1999.-2001.

Tijekom mjeseca kolovoza Nancy Gauthier, Noël Duval, Denis Feissel, Françoise Prevot i Pascale Chevalier radili su na pripremi četvrtog sveska serije *Salona* (korpus starokršćanskih natpisa Salone).

Vesna Girardi-Jurkić, Marin Zaninović i ravnatelj Muzeja predstavili su knjigu *Salona III - Manastirine* na znanstvenom skupu o nekropolama u Puli 24. studenoga.

Kodirektor projekta suradnje između Arheološkog muzeja u Splitu i Sveučilišta u Barceloni i Macerati E. Marin, zajedno s profesorom Gianfrancom Pacijem sa suradnicima, kao i Marc Mayer, Isabel Rodà i Rosa Gomez radili su na korpusu latinskih natpisa Narone u Muzeju u Splitu, dok su Isabel Rodà i Marija Kolega iz Zadra radile u sklopu programa proučavanja skulptura iz Narone krajem kolovoza i početkom rujna. Profesor Paci je radio u Muzeju na epigrafičkom programu u siječnju.

El Pais je 2. ožujka, str. 14, donio članak o Erešovoj kuli: "La casa que habla en latin" *Vetera Christianorum*, br. 36, 1999., str. 343-348, objavila je recenziju o knjizi o Erešovoj kuli iz pera M. Silvestrini.

Branko Kirigin, muz. savj., nastavio je rad na međunarodnom projektu "Jadranski otoci".

ZNANSTVENI SKUPOVI

Muzejski djelatnici sudjelovali su svojim priopćenjima na raznim znanstvenim skupovima, te svojim priložima u raznim stručno-znanstvenim publikacijama u zemlji i u inozemstvu.

Ravnatelj E. Marin, sudjelovao je priopćenjem na znanstvenom skupu:

- *Internationales Kolloquium Split-Rom-Trier*, Bamberg, 10.-14. listopada 2000.

Branko Kirigin, muz. savj.

- *Problemi della chora coloniale dall'Occidente al Mare Nero*, Taranto, 29. rujna - 3. listopada 2000.

Jagoda Mardešić, viša kustosica

- *Grad mrtvih uz grad živih*, Pula, 21.-25. studenog

Zrinka Buljević, viša kustosica

- *Steklo v arheoloških obdobljih*, Bled, 25.-29. listopada.

Muzejske kustosice Zrinka Buljević i Sanja Ivčević bile su nazočne na skupu HAD-a u Rijeci, 11.-14. listopada.

STRUČNI I ZNANSTVENI RADOVI (tiskani ili predani u tisak u 2000. godini)

Emilio Marin

(urednik)

- *Salona III: Recherches archéologiques franco-croates à Salone* (dir. par N. Duval, E. Marin et C. Metzger); *Manastirine - Établissement préromain, nécropole et basilique paléochrétiens à Salone - Predrimsko sjedište, groblje i starokršćanska bazilika* (éd. N. Duval et E. Marin), Rome-Split 2000 (Niz SALONA 8).

- *Arheološki muzej - Split AD 2000, Spomenica u povodu obnove Muzeja,*

povećanja njegova izložbenog i radnog prostora i novog stalnog postava o 180. obljetnici - Memorial in the occasion of the reconstruction of the Archaeological Museum in Split, an extension of its exhibition and working areas, and a new permanent archaeological display in the year of its 180th anniversary, Split, 2000. (Niz SALONA 10).

- Zr. Buljević, *Njive-Podstrana: groblje iz vremena seobe naroda u Naroni - Narona II, VAHD 90-91/1997.-1998., Split, 1999., str. 201-293.*

(autor)

Znanstveni radovi:

- *Consecratio in formam Veneris dans l'Augusteum de Narona, Imago Antiquitatis, Mélanges R. Turcan, Paris, 1999., str. 317-327.*

- *Revizijsko istraživanje groblja i starokršćanskog arhitektonskog sklopa Manastirine. Otkriće predrimskog sjedišta - Les travaux de révision des fouilles de la nécropole et du complexe architectural paléochrétien de Manastirine. Découverte d'un établissement préromain, Salona III (éd. N. Duval et E. Marin), Rome-Split, 2000., str. 87-182 (u suradnji s J. Mardešić).*

- *L'architecture du complexe architectural, Salona III (éd. N. Duval et E. Marin), Rome-Split, 2000., str. 283-611 (u suradnji s N. Duval, M. Jeremić i B. Pender).*

- *Conclusions - Zaključci, Salona III (éd. N. Duval et E. Marin), Rome-Split, 2000., str. 619-664 (u suradnji s N. Duval i M. Jeremić).*

- *Notulae minimae epigraphicae ad officinas lapidarias Salonitanas inlustrandas, Epigrafai - Miscellanea L. Gasperini, ed. G. Paci, Macerata-Roma, 2000., str. 579-594 (u suradnji s M. Mayer i I. Rodà).*

- *Elementos para una puesta al día de las inscripciones del campo militar de Bigeste, Les légions de Rome sous le Haut-Empire (Congrès 1998), ed. Y. Le Bohec, Lyon, 2000., str. 499-514 (u suradnji s M. Mayer, G. Paci i I. Rodà).*

- *Introduzione alla Salona Cristiana, Aquileia Romana e Cristiana fra II e V secolo, AAA XLVII, Trieste, 2000., str. 535-551.*

Stručni radovi:

- *Narona - Project: The Arrangement of the archaeological Site with the Museum Pavilion, Kulturparks - Erbe und Entertainment, ed. E. Scherer, I. Slawinski, St. Pölten, 2000., str. 51-58.*

- *Narona: descubrimiento del Augusteum (fragmentos del diario), Studia croatica, XLI, 1 (141), Buenos Aires, 2000., str. 27-52 (prijevod Iva Vidić).*

- *Bogorodica u svjetlu starokršćanskih izvora na hrvatskom području, Ancilla Domini - Miscellanea P. Melada (= Kačić XXXII-XXXIII), Split-Zagreb, 2000., str. 367-381 (Summary: Mother of God in the light of the old Christian Croatian sources).*

- *Proslav - Préface, Salona III* (éd. N. Duval et E. Marin), Rome-Split, 2000., str. VII-VIII.
- *Predgovor - Avant-Propos, Salona III* (éd. N. Duval et E. Marin), Rome-Split, 2000., str. IX-XI (u suradnji s N. Duval).
- *Kronika - Izvješće o radu Arheološkog muzeja u Splitu u 1997. godini, VAHD 90-91/1997.-1998.*, Split, 1999., str. 585-606.
- *Kronika - Izvješće o radu Arheološkog muzeja u Splitu u 1998. godini, ibid.*, str. 607-628.
- *Kronika - Izvješće o radu Arheološkog muzeja u Splitu u 1999. godini, VAHD 92/1999.*, Split, 2000., str. 331-370.
- *The Archaeological museum in Split, Histria Antiqua 5*, Pula, 1999., str. 195-197.
- *Narona: Kolonija koju je utemeljio prvi rimski car - Eine vom ersten römischen Kaiser gegründete Kolonie, EuroCity, Zagreb, proljeće-Frühjahr, 2000.*, str. 58-63.
- *Salona: Trgovačka i prometna spona između Istoka i Zapada - Handels- und Verkehrsbrücke zwischen Ost und West, EuroCity, Zagreb, ljeto-Sommer, 2000.*, str. 14-17.
- *Split: Najsčuvanija antička carska rezidencija - Die besterhaltene antike Kaiserresidenz, ibid.*, str. 28, 31.
- *Arheološki muzej - Split, Spomenica...*, str. 7-10.
- *The Archaeological Museum in Split, Spomenica...*, str. 107-110.

Prikazi:

- Jean-Pierre Caillet, *L'évergétisme monumental chrétien en Italie et à ses marges, d'après l'épigraphie des pavements de mosaïques (IVe-VIIe s.)*, Rome, 1993., *VAHD 90-91/1997.-1998.*, Split, 1999., str. 479-483.
- Jean-Pierre Caillet (dir.), Marianne Barrucand, Catherine Jolivet-Lévy, Fabienne Joubert, *L'Art du Moyen Age*, Paris, 1995., *ibid.*, str. 484-487.
- Marlia Mundell Mango, Anna Bennett, *The Seso Treasure, Part I: Art historical description and inscriptions - Methods of manufacture and scientific analyses (JRA Suppl. 12)*, Ann Arbor, MI, 1994., *ibid.*, str. 488-499.
- Charles Brian Rose, *Dynastic Commemoration and Imperial Portraiture in the Julio-Claudian period*, Cambridge, 1997., *VAHD 92/1999.*, Split, 2000., str. 269-280.
- Guntram Koch, *Frühchristliche Kunst - Eine Einführung*, Stuttgart - Berlin - Köln, 1995., *ibid.*, str. 281-287.
- Aldo Nestori, *Il mausoleo e il sarcofago di Flavius Iulius Catervius a Tolentino*, Monumenti di Antichità Cristiana, II serie, XIII, Città del Vaticano, 1996., *ibid.*, str. 288-292.

Članci i razgovori u novinama:

- *Salona - problem ili potencijalno bogatstvo?*, *Solinska kronika*, Solin, 15. svibnja 2000., str. 14-15 (razgovarala M. Batarela).
- *Narona - svjetska atrakcija kod Metkovića*, *Vjesnik*, Zagreb, 24. rujna 2000. (razgovarala Mira Jurković).
- *Muzej će biti otvoren prije Božića*, *Slobodna Dalmacija*, Split, 14. studenog 2000. (razgovarala Jasmina Parić).
- *Kulturni događaj i kulturni promašaj godine*, *Slobodna Dalmacija*, Split, 31. prosinca 2000. - 1. siječnja 2001. (anketa)
- *Kulturni događaj godine*, *Vjesnik*, Zagreb, 2. siječnja 2001. (anketa)

U tisku:

- Marusinac - Novitates, Acta XIV CIAC, Wien, 1999.

Branko Kirigin**Znanstveni rad:**

- *The Adriatic Island Project - Contact, Commerce and Colonisation 6000 BC- AD 600, Siena Populus Colloquium: Extracting Meaning from Ploughsoil Assemblages*, London, 2000. (više autora)

Stručni radovi:

- *Un ponte archeologico sull' Adriatico*, *Archeo XVI/1* (179), Roma, 2000., str. 44-51.
- *Arheologija otoka Visa, Biševa, Sveca i Palagruže*, VAHD 90-91, Split, 2000., str. 405-458.
- *Grčka civilizacija, Spomenica...*, str. 13-16.
- *Greek Civilisation, Spomenica...*, str. 111-114.

Članak u novinama:

- *Napokon arheologija, Zarez*, II-38, Zagreb, 14. rujna 2000., str. 30.

U tisku:

- *The Beginning of Promunturium Diomedis, Radovi simpozija u Urbinu 1999.*

Maja Bonačić Mandinić**Znanstveni rad:**

- *Novac Isse i Farosa u zbirci Magyar Nemzeti Muzeum u Budimpešti*, VAHD 92, Split, 2000., str. 255-267.

Razgovor u novinama:

- *Carevi su krojili lice vremena, Slobodna Dalmacija*, 9. svibnja 2000. - Forum (razgovarala Gordana Benić)

Jagoda Mardešić**Znanstveni radovi:**

- *Revizijsko istraživanje groblja i starokršćanskog arhitektonskog sklopa Manastirine. Otkriće predrimskog sjedišta - Les travaux de révision des fouilles de la nécropole et du complexe architectural paléochrétien de Manastirine. Découverte d'un établissement préromain, Salona III* (éd. N. Duval et E. Marin), Rome-Split, 2000., str. 87-182 (u suradnji s E. Marinom).

- *La nécropole*, ibid., str. 205-225.

Stručni radovi:

- *Teatar, amfiteatar; Kućni inventar, Spomenica...*, str. 21-22.

- *Theatre and amphitheatre; Domestic Life, Spomenica...*, str. 117-118.

Članci u novinama:

- *Otkrivena rimska vila, Solinska kronika*, 66, 15. ožujka 2000.

- *Nekropola unutar grada, Solinska kronika*, 74, 15. studenog 2000.

- *Nove spoznaje o dalmatinskoj prošlosti, Solinska kronika*, 75, 15. prosinca 2000.

Zrinka Buljević**Znanstveni radovi:**

- *Njive-Podstrana: groblje iz vremena seobe naroda u Naroni - Narona II, VAHD 90-91/1997.-1998.*, Split, 1999., str. 201-293.

- *Kasnoantičke narukvice od stakla i gagata u zbirci Arheološkog muzeja u Splitu, VAHD 92*, Split, 2000., str. 189-205.

Stručni radovi:

- *Sferični i pticoliki balzamariji iz Arheološkog muzeja Split, Opuscula Archaeologica* (Zbornik M. Zaninovića), 23-24, Zagreb, 1999.-2000., str. 465-472.

- *Rimsko razdoblje, Spomenica...*, str. 18-21.

- *The Roman period, Spomenica...*, str. 114-117.

- *Kasna antika, Spomenica...*, str. 27.

- *The Late Roman period, Spomenica...*, str. 117-119.

Osvrti:

- *Antička figuralna plastika iz Muzeja hrvatskih arheoloških spomenika, Obavijesti HAD-a* 31/3, Zagreb, 1999., str. 161-162.
- *Antički zlatnici iz Muzeja hrvatskih arheoloških spomenika, Obavijesti HAD-a*, 32/2, Zagreb, 2000., str. 111-113.

Sanja Ivčević**Znanstveni radovi:**

- *Antički medicinsko-farmaceutski instrumenti iz Arheološkog muzeja Split, VAHD* 90-91, Split, 1999., str. 101-160.
- *Lukovičaste fibule iz Salone u Arheološkome muzeju Split, VAHD* 92, Split, 2000., str. 125-187.

Stručni rad:

- *Koštane preslice s prikazom Afrodite iz Arheološkog muzeja Split, Opuscula Archaeologica* (Zbornik M. Zaninovića), 23-24, Zagreb, 1999.-2000., str. 473-480.

Prikaz:

- M. Petrincec, T. Šeparović, B. M. Vrdoljak, *Arheološka zbirka Franjevačkog muzeja u Livnu, Obavijesti HAD-a* 32/1, Zagreb, 2000., str. 111-113.

Ante Piteša**Stručni radovi:**

- *Seoba naroda i vlast istočnih Gota; Seoba Hrvata; Pokrštenje Hrvata, Spomenica...*, str. 30-33.
- *The Migration period and Ostrogothic reign; The Migration of the Croats; The Christening of the Croats, Spomenica...*, str. 119-123.

Emma Višić-Ljubić**Članci u novinama:**

- Novi broj *Vjesnika za arheologiju i historiju dalmatinsku, Solinska kronika*, br. 66, 15. ožujka 2000., str. 16-17.
- "Čuvar salonitanskoga blaga", *Solinska kronika*, br. 72, 15. rujna 2000., str. 15.
- "Misa u čast sv. Anastazija", *Solinska kronika*, br. 72, 15. rujna 2000., str. 11.
- Novi dvobroj *Vjesnika za arheologiju i historiju dalmatinsku, Solinska kronika*, br. 73, 15. listopada 2000., str. 15.

Damir Kliškić

Stručni radovi:

- *Paleolitik, Neolitik, Eneolitik, Brončano doba, Željezno doba, Spomenica...*, str. 36-40.
- *Prehistory, Spomenica...*, str. 123.

Boris Čargo

Članak u novinama:

- "Martvilo od uništenja do arheološkog parka", *Viška zora*, br. 26, Vis, 2000., str. 6-9.

Arsen Duplančić

Znanstveni radovi:

- Nacrt isusovačkih kuća u Splitu iz XVIII. stoljeća, *Kulturna baština*, Split, 21/1999., 30, str. 127-138.
- Sjemenište i gimnazija u Splitu na početku XIX. stoljeća. U: *300. obljetnica splitskoga sjemeništa i klasične gimnazije (1700.-2000.)*. Zbornik radova. Split, 2000., str. 409-432.

Stručni radovi:

- Bibliografija za 1997.-1998. god., *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku*, Split, 1999., 90-91/1997.-1998., str. 501-576.
- Bibliografija za 1999. god., *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku*, Split, 2000., 92/1999., str. 293-330.
- Nadbiskupsko sjemenište i Nadbiskupijska klasična gimnazija "Don Frane Bulić" u Splitu 1700.-2000. Katalog izložbe. Split, 2000., 48 str. (Koautori: Ivan Banić, Slavko Kovačić, Radoslav Tomić.)

Prikaz:

- Knjiga o južnim granicama Dalmacije. Stijepo Obad, Serđo Dokoza i Suzana Martinović: *Južne granice Dalmacije od XV. st. do danas, ... Hrvatska obzorja*, Split VIII/2000., 1, str. 228-234.

Predavanja

Muzejski savjetnik E. Marin nastavio je redovita predavanja na Umjetničkoj akademiji u Splitu, te je održao predavanje na postdiplomskom studiju Arhitektonskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu "Graditeljsko nasljeđe".

U Societ  Nationale des Antiquaires u Parizu 23. veljače održao je predavanje o Kuli Ereš i njezinim spomenicima. Održao je četiri predavanja u SAD: New York, 25. rujna, Institute of Fine Arts, New York University: The Augusteum at Naron a and the Imperial Cult in Roman Dalmatia; Princeton, 27. rujna, Department of Art and Archaeology, Princeton University, Early Christian Salona and Naron a: Recent Research, Excavations and Discoveries in Roman Dalmatia; Boston, 3. listopada, Center for Archaeological Studies, Boston University, Naron a - An Archaeological Site of Roman Dalmatia - Twelve Years of Excavations and Discoveries; Cambridge, Mass., 4. listopada, Department of the Classics, Harvard University, "Between Magic and Religion": The Growth of Christianity at Salona.

Viši kustos Jagoda Mardešić održala je predavanje o Saloni sudionicima Godi njne skupštine turističkih zajednica županije splitsko-dalmatinske 3. svibnja 2000.

Suradnja sa sredstvima javnog priopćavanja

Sredstva javnog priopćavanja, općenito uzevši, dosta su pozornosti poklonila djelatnosti Muzeja, osobito u svezi s radovima u Naroni. Navodimo važnije vijesti:

Na sam dan utemeljenja Muzeja, 22. kolovoza, u povodu 180. obljetnice Muzeja upriličena je konferencija za novinare, u 9.30 u Arheološkome muzeju, a u 11 sati u Tusculumu u Solinu. Konferencija je imala dobar odaziv. *Radio Dalmacija* uživo je prenosio razgovor s ravnateljem Muzeja, dok je HTV na Prvom programu objavio prilog u noćnom TV-dnevniku. *Slobodna Dalmacija*, *Večernji list*, *Vjesnik* i *Novi list* objavili su priloge 23. kolovoza. *Novi list* je objavio opširni prilog 27. kolovoza. *Glas Koncila* posvetio je pozornost muzejskoj obljetnici 3. rujna. *Hrvatska obzorja* 3/2000., str. 738-39 objavila su prigodni  lanak M. Vukovića. *Obavijesti HAD-a* 3/XXXII/2000., str. 171-173, objavile su prigodni članak muzejske kustosice Eme Višić-Ljubić.

Na dan otvaranja novog stalnog postava Muzeja 18. prosinca održana je druga konferencija za novinare u novouređenoj maloj izložbenoj dvorani Muzeja, u kojoj je istoga dana bilo izloženo Livijino poprsje iz Oxforda. Na konferenciji su uz ravnatelja Muzeja sudjelovali muzejska kustosica Ema Višić-Ljubić, projektant stalnog postava i obnove Muzeja Vinko Pera i , te gosti arheolozi, iz Sarajeva Veljko Paškvalin, iz Pariza Jean Pierre Caillet, iz Macerate Gianfranco Paci i iz Oxforda Michael Vickers, te profesor muzeologije iz Zagreba Ivo Maroević. I ta je konferencija pobudila veliku pozornost, kao i otvaranje stalnog postava iste večeri. O tome su izvijestili *Slobodna Dalmacija* 18. i 19. prosinca, *Vjesnik*, *Jutarnji list*, *Novi list* i *Republika* 19. prosinca, te *Vjesnik* i *Večernji list* 20. prosinca. Hrvatska televizija je na dan otvaranja na

Prvom programu u emisiji *Odjeci dana* objavila prilog, a emitirala ga je i u emisiji *Panorama*.

ATV *Split* je 8. veljače emitirao prilog o preuređenju Muzeja i novom stalnom postavu.

Slobodna Dalmacija je 30. srpnja izvijestila o već tradicionalnom polaganju vijenca na grob don Frane Bulića 29. srpnja, kao i *Solinska kronika* 15. kolovoza.

Gordana Benić je u *Slobodnoj Dalmaciji* 5. veljače objavila članak o muzejskim istraživanjima na Marusincu u Solinu, a 22. veljače o knjizi E. Marin et alii *Narona*. O istoj knjizi objavljen je i prikaz u *Glasu Koncila* 23. siječnja, dok *Slobodna Dalmacija* objavljuje prikaz o knjizi "Erešova kula" 25. siječnja, a *Vijenac* o knjizi "Hello Narona" 9. kolovoza. Franko Oreb objavljuje opširni članak pod naslovom "Ave Narona" u *Hrvatskom slovu*, Zagreb VI/251, 11. veljače. Istoga dana Gordana Benić u *Slobodnoj Dalmaciji* objavljuje prilog o problematiki muzeja u Naroni s izjavom ravnatelja Muzeja pod naslovom "Arheološki muzej želja". *Slobodna Dalmacija* u dubrovačkom izdanju 9. lipnja objavljuje članak "Narona i muzej", također s izjavom ravnatelja Muzeja, a 14. srpnja o posjetu ministra Antuna Vujića lokalitetu Narona 13. srpnja. *Vjesnik* od 15. rujna izvješćuje o prijevodu na španjolski u argentinskom časopisu *Studia Croatica* odlomaka iz dnevnika "Ave Narona". *Vjesnik* i *Slobodna Dalmacija* 22. studenog izvješćuju o prezentaciji knjiga o Naroni u Društvu hrvatskih književnika.

Vjesnik i *Glas Istre* izvješćuje o prezentaciji knjige *Salona III- Manastirine* u Puli 25. studenog, a *Glas koncila* 3. prosinca.

Novi list, u podlistku za kulturu *Mediteran* 24. prosinca objavljuje izjavu ravnatelja Muzeja u povodu 300. broja.

Slobodna Dalmacija 15. prosinca u članku Jasmine Parić piše o prijedoru Arheološkog muzeja i MHAS-a glede posudbe eksponata za izložbu "Hrvati i Karolinzi", donoseći i izjavu ravnatelja Muzeja (naime, dio eksponata koji je bio tražen, Muzej nije bio u mogućnosti ustupiti zbog njihova istodobnog izlaganja u novom stalnom postavu). Istoga dana *Vjesnik* na prvoj i trećoj stranici donosi opširni članak Vesne Kusin s izjavom ravnatelja Muzeja "Livija se vraća u Hrvatsku". O Livijinu povratku izvješćuju *Slobodna Dalmacija* i *Vjesnik* 18. prosinca.

Kustosica E. Višić-Ljubić, koja skrbi poglavito o promidžbi Salone, je u svezi s organizacijom turističke sezone kontaktirala s direktoricom Turističke zajednice Grada Solina Dijanom Didić. Organizirala je izradbu vrećica sa znakom Salone na temelju idejnog rješenja Ivanke Prpe-Stojanac. Kontaktirala je s novinarkom *Slobodne Dalmacije* i *Solinske kronike* M. Sesardić (*Slobodna Dalmacija*, 2. i 9. srpnja, *Solinska kronika*, 70, 15. srpnja). Razgovarala je s novinarom *Solinske kronike* Ž. Mužićem o čišćenju antičkog teatra i drugim aktivnostima u Salonu (*Solinska kronika* 70, 15. srpnja). Sudjelovala je u snimanju

priloga za HTV o počecima kršćanstva u Saloni koji je prikazan u prigodnoj emisiji o Sudamji 7. svibnja na Prvom programu HTV-a. Dala je intervju za *Hrvatski radio - Radio Knin* u svezi s radom na dokumentarnom filmu Salona 15. lipnja, te za *Hrvatski radio - Radio Split* u svezi s otvaranjem novoga stalnog postava Muzeja i radova u Saloni 18. prosinca.

Kustos B. Čargo razgovarao je s novinarom *Nautic Radija Vis* o stanju i perspektivama Arheološke zbirke u Visu. Istom novinaru kao i lokalnom dopisniku *Slobodne Dalmacije* davao je nekoliko puta kraće informacije o radovima u Zbirci.

Vanjska suradnja

Ravnatelj Muzeja otvorio je 23. kolovoza izložbu Muzeja Makedonije *Crux vince*, u suorganizaciji s MHAS-om u Konzervatorskoj galeriji u Splitu. S nekolicinom kustosa (Z. Buljević, M. Topić, M. Bonačić Mandinić, S. Ivčević) također je surađivao u snimanju HTV-ova filma za Hrvatsku kulturnu baštinu o Naroni, u Arheološkom muzeju i na lokalitetu Narone 28./29. ožujka. Prilog je emitiran na Prvom programu HTV-a 20. listopada.

E. Marin član je savjeta časopisa *Histria antiqua* 5/1999. (Akti skupa "Forum"), koji je objavljen 2000. god. Sudjelovao je u predstavljanju knjige A. Kovačevića u Kijevu 17. kolovoza, kao i na okruglom stolu o budućnosti klasične naobrazbe u Splitu 24. ožujka, te na prezentaciji knjige Zorana Filipovića *Papa u Hrvata 1998.*, u Splitu 19. siječnja. E. Marin je bio član Povjerenstva za imenovanje profesora emeritus za dr. Tomislava Marasovića i akad. Ivu Petriciolija.

Sabor Republike Hrvatske imenovao je E. Marina za člana Upravnog vijeća Sveučilišta u Splitu 15. srpnja, a na konstituirajućoj sjednici Vijeća 21. rujna izabran je za predsjednika. Zakonskim promjenama ta vijeća su ukinuta krajem godine.

Branko Kirigin, muzejski savjetnik, bio je na arheološkim iskapanjima u špilji Nakovana na Pelješcu od 20. srpnja do 20. kolovoza. U Veloj Luci Konzervatorski ured u Splitu je za popisane arheološku zbirku Jadranka Oreba (više od 1000 ulomaka keramike s Palagruže) izdao rješenje o registraciji.

Maja Bonačić Mandinić, viši kustos, za potrebe izložbe *Hrvati i Karolinzi* MHAS-a ustupila je na fotografiranje ostavu bizantskog novca iz Solina, blago Urbike iz Vida i Grimoaldov novac, dok je za rješenje detalja unutarnje dekoracije Raiffeisen Bank u Splitu napravila izbor Dioklecijanova novca.

Kustos Ante Piteša surađivao je na posudbi i vraćanju eskonata za potrebe izložbe *Hrvati i Karolinzi*, te je omogućio snimanje ranosrednjovjekovnih spomenika iz Muzeja za katalog te izložbe. Također je rekognoscirao polje u Marini te, u suradnji s Tončom Burićem i Ivanom Pažaninom, otoke Drvenik veliki, Drvenik mali, Orud i Kludu.

Kustos Damir Kliškić ostvario je suradnju s American College of Management u Dubrovniku. Također je rekognoscirao teren u Dugopolju, Šestanovcu i Mitlu iznad Marine. Sudjelovao je u predstavljanju knjige Ante Kovačevića "Kijevo i okolica" u Pločama u rujnu 2000.

Stručno usavršavanje

Branko Kirigin, muz. savj., obranio je doktorsku disertaciju "Faros - parska naseobina" na Filozofskom fakultetu u Zadru 9. listopada.

Kustosi Damir Kliškić i Boris Čargo upisali su postdiplomski studij na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.

Priznanja i promaknuća

Ravnatelj Muzeja E. Marin odlikovan je francuskim odličjem Officier de l'Ordre des Arts et des Lettres 13. srpnja, temeljem odluke francuskog Ministarstva kulture od 25. svibnja. Odličje mu je na prigodnoj svečanosti 3. studenog u Domu kulture *Zvonimir* u Solinu uručio francuski veleposlanik u Hrvatskoj A. Turot. Istom prigodom dr. Franko Oreb prezentirao je francusko-hrvatski niz *Salona*, osobito najnoviju treću knjigu o Manastirinama.

U 2000. godini E. Marin je uključen u 18. izdanje *Who's Who in the World*, Marquis, 2001. Uključen je i u 9. izdanja *International Directory of Distinguished Leadership*, American Biographical Institute.

Kustosice Muzeja Zrinka Buljević i Sanja Ivčević promaknute su u zvanje magistra znanosti na promociji u Zagrebu 9. studenog.

Program uređenja lokaliteta Martvilo koji je na natječaj za donacije Zagrebačke banke prijavio kustos Boris Čargo dobio je 10.000 kuna.

Opći, tajnički, knjigovodstveni i blagajnički poslovi

Tijekom 2000. godine služba općih poslova surađivala je s projektantom obnove Muzeja Vinkom Peračićem, službom nadzora i izvođačima radova na zgradi Muzeja. Izvršeni su opsežni radovi na sanaciji prodora vlage u veliki depo, montirana je nova telefonska centrala s pripadajućom opremom, a zračni dovodni telefonski kabel zamijenjen je podzemnim. Rekonstruirana je i obnovljena električna mreža. Položen je podzemni kabel za buduću kameru na ulazu u Muzej, električnu bravu i parlafon, te gromobranski kabel za lapidarij. Očišćen je krov sjeverne i južne strane lapidarija. Poboľšan je nadzor izložbenih dvorana postavljanjem dodatnih novih suvremenijih videokamera s novim multipleksorom, ekranom i ostalom pripadajućom opremom, te je ozvučen izložbeni prostor postavljanjem

mikrofona i zvučnika. U vitrine numizmatičke zbirke postavljeni su dodatni sigurnosni uređaji.

Redovito je održavan istočni i zapadni muzejski vrt, te lapidarij.

Računovodstveni, knjigovodstveni, blagajnički i kurirski poslovi izvršavani su zakonito, stručno i na vrijeme. Za potrebe restauratorske radionice naručena je nova oprema i aparati. Za potrebe radionice kućnog majstora nabavljen je alat.

Tijekom 2000. godine sklopljena su 72 ugovora o djelu - fizički rad (Narona 15, Salona 32, Vis 5, Muzej 20), 10 ugovora o djelu - intelektualne usluge (M. Topić, T. Šalov, J. Dadić i S. Mateljan), 5 ugovora o autorskom djelu (M. Dukarić) i pet ugovora o otkupu novca i predmeta. Sklopljeni su ugovori s tvrtkama koje su radile na obnovi Muzeja (*Klima-Split* d.o.o. - elektromontažni radovi, *Geoprojekt* d.o.o. - geodetski snimak, *Prostor* d.o.o. - projektna dokumentacija za hidrantsku mrežu, *Aris* d.o.o. - radovi na izvedbi hidrantske mreže, *EES* d.o.o. - dobava i ugradnja alarmnog sustava, *HTC - TKC Split* - ugradnja digitalnog sustava Siemens, *Modelpromet* d.o.o. - izrada opreme za izložbene vitrine u velikoj i maloj izložbenoj dvorani, *Staklorez-Burić* d.o.o. - staklarski radovi u maloj izložbenoj dvorani, *A + U* d.o.o. - uređenje čitaonice u Komiži za potrebe postave izložbe *Palagruža*, *Grafform* d.o.o. - za tiskanje Spomenice AMS, *Digital studio Enter* - za grafičku pripremu i izradu legendi, te s *Jelgrad* d.o.o. - za sanaciju dijela zgrade Tusculuma u Solinu).

Na temelju potpisanih ugovora s Ministarstvom kulture, dostavljena su sva predviđena izvješća. U redovitom roku dostavljen je i prijedlog programa rada Muzeja za 2001. god. Ministarstvu kulture, županiji splitsko-dalmatinskoj, županiji dubrovačko-neretvanskoj i Gradu Splitu.

Ministarstvu znanosti dostavljen je zahtjev za novčano podupiranje izdavanja VAHD-a.

Nastavljen je program informatizacije Muzeja, koji financira Ministarstvo kulture.

Sklopljen je ugovor o dodjeli donacije za arheološki lokalitet Martvilo na Visu sa Zagrebačkom bankom d.d. u iznosu od 10.000 kuna.

Sklopljeni su ugovori o radu na neodređeno vrijeme s Ivankom Vukšić i Durom Požgajem, na određeno vrijeme s Dijanom Marević i Jadrankom Budiša. Zbog isteka vremena na koji je bio sklopljen ugovor o radu, donesena je odluka o prestanku ugovora o radu na određeno vrijeme s Anitom Marinom. Donesena je odluka o prestanku ugovora o radu na neodređeno vrijeme otkazom od strane zaposlenika Josipa Radića. Objavljen je natječaj za službeničko mjesto - preparator, na koji se javilo pet kandidata, a izabran je Zoran Podrug.

Urudžbirano je 784 dopisa, obračunata su 93 putna naloga, te je obavljeno niz ostalih administrativnih poslova.

Održano je šest sjednica Upravnog vijeća Arheološkoga muzeja, sastanci Stručnog vijeća, te niz sastanaka po odjelima.

V a r i a

Dana 17. travnja održana je u Muzeju prigodna svečanost u povodu pedeset godina rada u Arheološkom muzeju umirovljenog muzejskog savjetnika Ivana Marovića. 31. svibnja *Slobodna Dalmacija* je objavila da je Ivan Marović dobitnik Zlatnog grba Grada Splita. Odličje mu je uručio gradonačelnik Splita Ivana Škarić, u nazočnosti muzejskih sadašnjih i bivših djelatnika te članova obitelji, na svečanosti u knjižnici Arheološkoga muzeja 17. studenog.

5. rujna održan je u muzejskom vrtu i lapidariju dio koncerta Z. S. Gibonija "Millennium Internet" u kojem je nastupila klapa Cambi, i koji je bio promidžbeno prezentiran novom ISDN-tehnologijom.

I n m e m o r i a m

Umirovljeni muzejski djelatnik, dugogodišnji muzejski domar Mile Marić preminuo je u Splitu 26. kolovoza 2000. S tugom i zahvalnošću oprostili smo se od plemenitog i dobrog šjor Mile na splitskom Lovrincu 28. kolovoza.

Bivši predsjednik Međunarodnog odbora 13. međunarodnog kongresa za starokršćansku arheologiju Split-Poreč 1994. mons. Patrick Saint-Roch preminuo je u Rimu 30. prosinca 2000.

Z a k l j u č a k

U 2000. godini svoj doprinos u raznovrsnim, i bogatim uspjehom, poslovima Arheološkog muzeja u Splitu iskazali su:

Odjel za arheologiju: dr. Branko Kirigin, Maja Bonačić Mandinić, Jagoda Mardešić, mr. Zrinka Buljević, mr. Sanja Ivčević, Ante Piteša, Ema Višić-Ljubić, Damir Kliškić i Boris Čargo.

Knjižnica: Arsen Duplančić, Hanja Anić i Dijana Marević.

Odjel općih poslova: Boško Utrobičić, Snježana Pavić, Željko Laura, Josip Radić, Slobodanka Antičić, Dragana Radačić, Dragan Šimunić, Ivica Marović, Jozo Šakić, Marija Madir, Irijana Šakić, Ante Marović, Đuro Požgaj, Jadranka Budiša i Paško Božić.

Odjel tehničkih poslova: Branko Pender, Ivo Donelli, Ika Prpa-Stojanac, Borko Vješnica, Mario Čorić, Tonči Seser, Anita Marina, Zoran Podrug i Ivanka Vukšić.

Ravnatelj

Prof. dr. Emilio Marin

PRILOG 1.

Split, 15. lipnja 2000.
Klasa: 615-05/00-04/21
Ur. br.: 112-00-304

Poštovani gospodin
dr. sc. Antun Vujić, ministar kulture
Ministarstvo kulture
ZAGREB

Predmet: Raspisivanje natječaja za idejni arhitektonski projekt muzejskog paviljona "Muzej Narone" u Vidu kod Metkovića

Poštovani gospodine ministre,

Doznavši slučajno (sic!) za sjednicu Hrvatskog muzejskog vijeća koja je sazvana za sutra, 16. lipnja o. g. na kojoj je predviđena i točka u svezi Narone, Vid kod Metkovića, slobodan sam Vam se obratiti.

Podsjećam, da sam Vas o tom pitanju ukratko izvijestio dopisom od 29. veljače, u kojem sam Vam predočio nekoliko, po mom sudu, bitnih točaka iz djelatnosti Arheološkog muzeja Split za koje sam molio Vaše očitovanje. Slobodan sam ponoviti ovdje ono što sam u navedenom dopisu napisao u svezi s Naronom:

"U sastavu Arheološkog muzeja Split nalazi se i arheološka zbirka Narone s arheološkim lokalitetom. Muzej već stotinjak godina skrbi o tom lokalitetu, a posebno intenzivno u proteklih desetak godina, točnije od 1988., kada je postavljena navedena arheološka zbirka u prizemlju osnovne škole u Vidu. Temeljem novih rezultata, a poglavito već u svijetu poznatih nalaza carskih skulptura Augusteuma, predviđena je na toj lokaciji izgradnja muzejskog paviljona. Ministarstvo kulture je dosad u cijelosti podržavalo tu zamisao, povjerenstvo koje je imenovano odobrilo je arhitektonsko-muzeološki koncept, te sa arheološkog gledišta nema nikakve prepreke za raspisivanjem natječaja za idejni arhitektonski projekt, o čemu smo i pismeno izvijestili Ministarstvo 17. siječnja ove godine (preslik u prilogu). Nadamo se, da bi nastavak rada na ovom projektu, koji bi u ovoj godini podrazumijevao natječaj za idejno arhitektonsko rješenje i nastavak arheološko-konzervatorsko-restauratorskog

rada na spomenicima, bio od iznimne važnosti za europsku percepciju hrvatske kulture”.

U proteklom razdoblju Arheološki muzej Split je nastavio sa svojom djelatnošću u svezi spomenika Narone, o čemu je posljednji dopis uputio Ministarstvu na ruke gospođe pomoćnice ministra mr. Branke Šulc 20. travnja. Nažalost, od Ministarstva kulture nismo dobili nikakvo očitovanje u svezi s pitanjem “Muzeja Narone”, kao ni ugovor, odnosno sredstva za arheološko-konzervatorske radove, koji su uredno prijavljeni u redovitoj proceduri Ministarstva za 2000. godinu. Tako je lokalitet Narona, ostao bez financijskih sredstava. Unatoč tome, zbog nužnosti određenih poslova, izvršili smo zahvate ograničena opsega o kojima smo izvijestili u navedenom dopisu od 20. travnja, te nakon toga smo izvršili redovito čišćenje i održavanje cjelokupnog lokaliteta za turističku sezonu.

Dužni smo Vam skrenuti pozornost i na nekoliko činjenica:

1. Temeljem postojeće pravne situacije u sastavu Arheološkog muzeja Split je arheološki lokalitet i arheološka zbirka Narone u Vidu. Za potrebe te zbirke predviđen je i stalni djelatnik kustos kojega godinama bezuspješno tražimo od Ministarstva. Zbog toga je u proteklih dvanaest godina veliki broj djelatnika Muzeja na čelu s ravnateljem bio neposredno djelatna na lokalitetu i spomenicima Narone.

2. S obzirom na otkriće *Augusteuma* na lokaciji Plečaševih štala 1995. godine, upravo je sa strane potpisanog ravnatelja potaknuta ideja o izgradnji muzejskog paviljona na tom mjestu, budući da bi, prema suvremenim arheološko-muzeološkim principima, takva prezentacija galerije carske skulpture bila najprikladnija. Na zamolbu ministra kulture mr. Bože Biškupića, potpisani je izradio elaborat, nakon kojega je iza dovršetka arheoloških iskapanja u ranu jesen prošle godine izradio i cjeloviti arhitektonsko-arheološko-muzeološki koncept, koji je i objavljen u knjizi *Hello Narona*, u nakladi Matice Hrvatske u Metkoviću. Taj je koncept prihvatilo i stručno povjerenstvo Ministarstva kulture, s time da je povjerenstvo, u suglasju s potpisanim - autorom projekta odredilo ime budućeg objekta kao “Muzej Narone”.

3. Hrvatsko muzejsko vijeće je na sjednici od 9. prosinca prošle godine prihvatilo muzeološki program navedenog Povjerenstva i uz naslov “Muzej Narone”. Tom odlukom te sjednice zadužen je i Muzejski dokumentacijski centar kao koordinator projekta, da definira “odnos između izložbenog, radnog prostora i depoa, informacijsko-komunikacijski dio i uvjete čuvaonica”.

4. Prema eksplicitnom stavu gospodina Vinka Peračića, jedinog arhitekta u sastavu Povjerenstva, Arheološki muzej Split je izvršio sve potrebite arheološko-arhitektonske predradnje da bi se valjano mogao raspisati natječaj za idejni projekt.

5. Dopunska istraživanja, koja je Muzej izvršio na lokaciji budućeg

muzejskog objekta, završila su 29. listopada prošle godine, što su toga dana i medijima zajedno objavili gradonačelnik Metkovića mr. Stipe Gabrić Jambo i potpisani ravnatelj. Od toga dana nije više bilo nikakvih arheoloških prepreka da Ministarstvo kulture raspiše, kao što je to ministar opetovano najavljivao natječaj za idejni projekt Muzeja Narone.

6. Konstatiramo da Ministarstvo to nažalost nije napravilo, već sada Hrvatsko muzejsko vijeće nudi potpuno novi koncept, po kojem bi natječaj raspisao Grad Metković, mjenjajući čak i naziv koji je bio usvojen na navedenoj sjednici 9. prosinca prošle godine.

Poštovani gospodine ministre, držim da je zbog pravne i stručne strane najprikladnije da Ministarstvo kulture raspiše natječaj za idejni projekt "Muzeja Narone" u Vidu. Imajući u vidu danas već diljem Europe poznato otkriće Augusteuma u Naroni, značaj i opseg poslova koji su potrebni da bi taj lokalitet na ispravan način bio valoriziran, držim da je najprirodnije, pa nedvojbeno i financijski najjeftinije, zadržati postojeći sustav, po kojem je Arheološka zbirka Narone, u okviru koje bi bio novi "Muzej Narone" i nadalje u sastavu Arheološkog muzeja Split., kao što je to bio i nedvosmislen stav Stručnog povjerenstva. Sve dosadašnje radove financiralo je Ministarstvo kulture preko Arheološkog muzeja Split, djelatnici Muzeja radili su na svim stručnim poslovima, dok je Muzej u raznim prigodama uspijevaos osigurati druga financijska sredstva. Pri tom je važno naglasiti kako su potpisani ravnatelj i ostali djelatnici Muzeja, sve poslove u svezi s Naronom kao i one koje su izrazito autorske prirode, u proteklih dvanaest godina obavili bez ikakvog honorara.

U okviru takvog sustava rada, izuzetno značajan bio je i doprinos Grada Metkovića, koji je kao svoju participaciju u sufinanciranju radova Ministarstva kulture osigurao sredstva za otkup lokacije Plečaševе štale i Gornje njive, te Plečaševе kuće, kao i troškove noćenja arheološkoj ekipi u razdoblju najvećeg intenziteta terenskih radova.

Zaključno, bih preporučio da se ostane na ranije usvojenom projektu i stručno-pravnoj proceduri bez ikakvih promjena koje se podastiru sutrašnjoj sjednici Hrvatskog muzejskog vijeća. Smatram da je nužno osigurati nastavak već sada postojećeg sporazuma između Arheološkog muzeja Split i Gradskog kulturnog središta Metković u svezi održavanja arheološke zbirke Narone u Vidu, te isti - a u svjetlu projektiranja "Muzeja Narone" - postići na višem nivou, tj. između Ministarstva kulture i Poglavarstva grada Metkovića.

Mislim da je najbitnije osigurati sustavnost arheološko-konzervatorskih radova, razmjerno mogućnostima Ministarstva, tj. nastavak godišnjih financiranja radova u Naroni, te raspisivanje natječaja za arhitektonski projekt "Muzej Narone" - prema postupku o provođenju arhitektonsko-urbanističkih natječaja, budući da najviša moguća razina spomenika Augusteuma u Naroni,

koji je glavna točka “Muzeja Narone”, zahtijeva i najvišu moguću razinu, tj. onu Ministarstva kulture. U ovom smislu, temeljem pravne i stručne argumentacije, kako je ja vidim, “Muzej Narone” nije nova institucija ni nova investicija. Ona je započela odavno, u najmanju ruku od 1995. i postoji samo nužnost da se ona u dogledno vrijeme završi, tj. da se zakrovi lokalitet na kojem su skulpture pronađene, te da na taj način bude ostvarena suvremena maksima o što manjem izdvajanju spomenika iz mjesta na kojem su oni nekad bili.

S poštovanjem,

Ravnatelj Arheološkog muzeja Split
Emilio Marin

PRILOG 2.

Split, 12. 12. 2000.

Klasa: 612-05/00-01-5/16-2

Ur.broj: 112-00-664

Poštovana gospođa
Ljiljana Marić Krnić, dipl.iur
Tajnica kabineta Ministra kulture
Zagreb

Predmet: Otvorenje stalnog postava Arheološkog muzeja - Split

Na temelju Vašeg dopisa od 21. studenog ove godine i usmenog dogovora u Vašem uredu, prišli smo zadnjoj fazi poslova oko otvorenja novog stalnog postava. Tiskali smo i pozivnice za svečanost, koje šaljemo danas, s dogovorenim datumom i satom otvorenja 18. prosinca u 18 sati.

U skadu s dogovorom postignutim s gradonačelnikom Splita Ivanom Škarićem, grad Split je preuzeo obvezu dovršenja hidrantske mreže muzeja, odnosno spajanje hidrantske mreže, koju je Arheološki muzej izveo zahvaljujući sredstvima Ministarstva kulture, s gradskim vodovodnim priključkom. Procjenjuje se da je vrijednost tog posla 80 do 100.000,00 kuna. Grad Split je također preuzeo obvezu prigodnog uređenja i rasvjete muzejskog pročelja i vrta, kao i organizaciju domjenka u sklopu otvorenja za, po procjeni, 300 osoba. Gradonačelnik će također biti domaćin prigodnog ručka za uži krug uzvanika u Vili Dalmaciji u 13,30 sati 18. prosinca.

Molim Vas da o svemu tome izvjestite gospodina Ministra, te bih Vam bio zahvalan da mi do petka 15. prosinca priopćite hoće li gospodin Ministar i još netko od dužnosnika Ministarstva kulture biti nazočan ručku, kako bih o tome mogao izvjestiti protokol Grada.

Za otvorenje postava u 18 sati predviđamo da budu tri kratka pozdravna govora: ravnatelja muzeja, gospodina gradonačelnika i gospodina Ministra, kojim bi se, na završetku simbolički, a i stvarno otvorila vrata novog muzejskog postava.

Uz ono što postoji u dokumentaciji Ministarstva, šaljem Vam i nekoliko najosnovnijih sažetih informacija o radu na obnovi Arheološkog muzeja - Split i novom stalnom postavu.

Poslovi su započeli 1994. godine u sklopu priprema za 13. međunarodni kongres za starokršćansku arheologiju. Nastavili su se nakon toga 1995. godine i evo priveli kraju. Preostaje kao druga faza uređenje muzejskog lapidarija.

Uređeno je krovništvo muzeja, adaptirano u radni prostor potkrovlje muzeja. Time je stvorena mogućnost da se cijelo prizemlje muzeja stavi u javnu funkciju kao izložbeni prostor za stalni postav (udvostručen) i za male povremene izložbe. Osuvremenjene su sve muzejske instalacije. Osposobljen je trezor muzeja. Uređena je knjižnica, te radionica za Odjel tehničkih poslova, odnosno za restauraciju i konzervaciju spomenika. Projektiran je i izveden novi stalni postav. Svi eksponati su arheološki i restauratorski obrađeni. Izvršen je uvid u muzejski depo i izabran niz novih eksponata za izlaganje, tako da je za 1/3 obogaćen antički i kasnoantički dio, a za 2/3 prapovijesni i 1/4 srednjovjekovni. Svi stručni poslovi na postavu izvršeni su u Arheološkom muzeju sa strane njegovih djelatnika. Projektant je bio od početka, 1994. godine - prema odluci Grada - arhitekt Vinko Peračić.

U financijskom smislu, ako rezimiramo, situacija bi bila sljedeća: do ljeta prošle godine investirano je oko 5 milijuna kuna, od toga oko 60% Ministarstvo kulture, oko 40% grad Split. Do kraja prošle godine 525.000,00 kuna sa strane Ministarstva kulture. Ove godine 850.000,00 kuna sa strane Ministarstva kulture. Participacija grada Splita u ovoj godini je, kako sam naprijed naveo, u završnim radovima na spajanju hidranta i organizaciji otvorenja muzeja.

Prema tome, ukupna investicija je oko 6,5 milijuna kuna.

Za radove u lapidariju bilo bi potrebno još oko 1,5 milijuna kuna, što bi ukupno iznosilo 8 milijuna kuna, a što u cijelosti odgovara proračunu obnove muzeja iz proljeća 1994. godine.

Držim da možemo svi biti zadovoljni ovim značajnim poslom kojim obilježavamo 180. obljetnicu najstarijeg hrvatskog muzeja.

Stojim Vam na raspolaganju za eventualna dodatna objašnjenja.

S poštovanjem,

Ravnatelj

Emilio Marin

Na znanje:

- gospodin Ivan Škarić

Gradonačelnik grada Splita